

Het is bijna af: het historische hoekje van de Elout Wytema-stichting aan de Boschstraat in Zaandijk. Meer dan twintig jaar is er gewerkt aan de Zaanse panden op het terrein. De laatste aanwinst - het 17e-eeuwse Wijnkanspadhuisje - wordt 2 september officieel geopend.

Zaanstreek

’En nu gaan we genieten’

José Pietens

Zaandijk ✱ Hij wil de wereld een stukje mooier achterlaten dan hij hem heeft aangetroffen. En die wil zet Frans Wytema om in daden. Twee historische Zaanse panden heeft zijn Elout Wytema-stichting – die herstel in oorspronkelijke schoonheid nastreeft - gerestaureerd en de voltooiing van het derde project is in zicht. Aan de Boschstraat wordt de laatste hand gelegd aan het 17e-eeuwse Wijnkanspadhuisje.

Dit voormalige arbeidershuisje is rond 1670 gebouwd en stond aan het Wijnkanspad in Zaandam. Dat pad leidde naar café De Wijnkan aan de Westzijde, dat was gevestigd in het pand met de klokgevel naast de Vermaning. Het huisje – nu volgens Wytema wellicht het kleinste in de Zaanstreek uit die tijd – werd bewoond tot halverwege de 19e eeuw. Daarna deed het achtereenvolgens dienst als werkplaats, garage en schuur. In 2004 dreigde het huisje te worden gesloopt. De sloopvergunning was al afgegeven, maar gelukkig wilde de toenmalige eigenaar meewerken aan demontage, zegt Wytema. Plan was het huisje op te bouwen aan de Boschstraat, waar al drie monumenten staan. Dat ging niet van een leien dakje. Omwonenden maakten bezwaar, onder meer omdat zij bang waren dat het huisje bewoond zou gaan worden. „Terwijl dat nooit de bedoeling is geweest.” Er werden meerdere

bezwaarprocedures en rechtszaken gevoerd; tot aan de Raad van State aan toe. De bezwaren troffen geen doel. De gemeente Zaanstad zette het huisje zelfs op de gemeentelijke monumentenlijst. De vertraging heeft ook voordelen gehad. Het gaf Wytema tijd om financiële steun voor de restauratie te zoeken én te vinden bij het Prins Bernhard Cultuurfonds en de provincie Noord-Holland.

Eeuwige strijd

Het huisje is weer in oude luister hersteld. Het restauratiebedrijf van Bart Nieuwenhuijs gebruikte zo veel mogelijk de originele materialen en reconstrueerde waar nodig. „Reconstrueren of niet, dat blijft een eeuwige strijd tussen historici. In de Zaanstreek mag het, vind ik. Van oudsher wordt hier hergebruikt, omdat bouwmaterialen duur waren”, zegt Wytema. Dus zit er ook een antiek 18e-eeuws slot op de deur, komt het glas uit de 17e- en 18e eeuw en zijn er voor de schouw tegels gebruikt, waarvan identieke exemplaren in een Westzaanse kelder zaten. „Als het iets laat zien over de functie van een gebouw, dan kan dit. Je kunt oude bouwmaterialen in een opslag bewaren, maar het is beter om ze opnieuw te gebruiken.” Het in origineel lichtgroen geverfde huisje met zijn gele bakstenen schoorsteen (‘die zie je bijna nergens meer in de Zaanstreek’) heeft een bijzonder deurkalf. Pim ten Have sneed op basis van een afbeelding een

Zaanstreek

Arbeidershuisje herbouwd in ‘buurtschap Wytema’

Het Wijnkanspadhuisje is in oude luister hersteld. FOTO’S JOSÉ PIETENS

ding een wijn drinkend gezelschap uit hout, dat verwijst naar De Wijnkan. Het huisje zal dienen als opslagplaats en werkplaats, waar Wytema – bescpeler van de cello – historische instrumenten bespeelbaar gaat maken. „De instrumenten moeten zó goed worden geres- taureerd, dat Mozart er tevreden over zou zijn geweest.”

Monumenten

Het huisje staat nu tussen drie andere monumenten: Boschstraat 1 (gevormd uit de voormalige panden Oostzijde 219 en Haalders- broek 15) en Boschstraat 2, dat nog steeds op zijn originele plek staat. Om het ’gevoel van toen’ compleet te maken, heeft Wytema de oude padstructuur teruggebracht op het terrein; het heeft wat weg van een

mini-buurtschap. De basis voor dit historische hoekje werd gelegd in 1994, toen Wytema’s zoon Elout – naamgever van de stichting – begon met de restauratie van Boschstraat 2 en hielp bij de herbouw en restauratie van nummer 1. Ruim twintig jaar later zit het werk er bijna op. Alleen nog ’een speciale bron’ en het is klaar. De oud-advocaat gaat zich dan storten op de restauratie van zijn eigen woning en zijn voormalige kantoorpand. „De omwonenden van de Boschstraat hebben al die tijd last gehad van rommel en lawaai. Nu is het netjes en gaan we genieten.”

De officiële opening voor genodigden is 2 september. Tijdens de Open Monumentendagen op 10 en 11 september is het huisje te bezichtigen.

Het Boschpad halverwege de vorige eeuw. In het midden huisnummer 3. FOTO ELOUT WYTEMA-STICHTING

Het pad is terug. Het Wijnkanspadhuisje staat op de plek van nummer 3 (gesloopt omstreeks 1960).

Een deel van het door Pim ten Have vervaardigde deurkalf.

